

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. инж. Димитър Танев Кайков, дн

на научните трудове на ас. Тодор Желязков Маринов, доктор, представени за участие в конкурс за академичната длъжност „доцент” в област на висшето образование: 1. Педагогически науки, професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по физическо възпитание, специалност „Физическо възпитание“ (Теория и методика на физическото възпитание)

В конкурса за заемане на академична длъжност „доцент“ за нуждите на катедра „Теория на физическото възпитание“ към НСА „Васил Левски“, обявен в Държавен вестник, брой 26 от 01.04.2016 г. участва един кандидат – ас. Тодор Желязков Маринов, доктор.

Ас. Тодор Маринов е роден на 22.08.1981 г. в гр. София. През 2004 г. завършва висше образование в НСА „Васил Левски“, образователно-квалификационна степен „бакалавър“ с две професионални квалификации – „учител по физическо възпитание“ и „треньор по айкидо“ с отличен успех. През 2005 г. завършва образователно-квалификационна степен „магистър“ по магистърска програма „Спорт в училище и свободното време“ с отличен успех. От 2007 г. заема академичната длъжност „асистент“ в катедра „Теория на физическото възпитание“ към НСА „Васил Левски“. През 2014 г. защитава дисертационен труд на тема „Модел за специализирана подготовка на ученици за оцеляване в бедствени ситуации“ и му е присъдена образователната и научна степен „доктор“. Ас. Маринов притежава майсторска степен по айкидо. Като каскадьор е участвал в над 25 филмови продукции. Участвал е в три научно-изследователски и два образователни проекта. Провежда лекции и упражнения със студенти от ОКС „Бакалавър“ и „Магистър“ и със специализанти от ЦСДК. Бил е научен ръководител на двама студенти в ОКС „Бакалавър“. Участвал е в ръководството на две международни научни конференции на катедра „Теория на физическото възпитание“. Съставител е на четири сборника с научни доклади.

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ ас. Тодор Маринов участва с общо 37 труда, от които една монография и 36 научни

статии. На девет от научните публикации той е самостоятелен автор, на десет е водещ автор, на 13 е втори автор и на 4 е трети автор. Всички трудове са публикувани в авторитетни издателства.

Представените научни трудове на ас. Тодор Маринов условно могат да се класират в две основни тематични направления: 1. Оцеляване в екстремални ситуации и 2. Физическо възпитание и спорт.

По първото тематично направление „Оцеляване в екстремални ситуации“ са публикувани 15 труда (46%), от които и монографичния труд.

Висока оценка заслужава представеният за рецензиране монографичен труд „Формиране на адекватна готовност при ученици за оцеляване в кризисни ситуации“, на който ас. Маринов е самостоятелен автор. В монографията се разглежда проблемът за оцеляването на учениците в кризисни ситуации. В обем от 143 страници в три глави са разгледани научните основи на три фундаментални проблема: I. Теорията на кризисните ситуации; II. Теоретичните основи на оцеляването и готовността за оцеляване в кризисни ситуации и III. Методика за формиране на адекватна готовност при ученици за оцеляване в кризисни ситуации. Накрая на труда е посочена библиографската справка от 145 източника, от които 131 на кирилица, 12 на латиница и два от интернет.

В първата глава върху основата на задълбочен анализ на богат литературен материал от 60 източника се разкрива същността на ситуацията. Кризисната ситуация се разглежда като особен вид екстремална ситуация. Идентифицирани са основните фактори на ситуацията – опасност и трудност и са изведени техните интегрални функции – риск и усилие. Направена е класификация на ситуациите.

Втората глава на монографията включва два взаимно детерминирани въпроса – теоретични основи на оцеляването и готовността за оцеляване в кризисни ситуации. Последователно в логическа връзка са разработени теоретичните основи на оцеляването. На базата на обобщение на различни схващания от 71 източника е изградена теорията за оцеляването на учениците в кризисни ситуации. Много добре е разработена същността на готовността за оцеляването в кризисни ситуации. В структурата на готовността за оцеляване са включени психическата, физическата, техническата и тактическата готовност, които подробно са анализирани.

В третата глава е представена методика за формиране на адекватна готовност на ученици за оцеляване в кризисни ситуации. Посочено е мястото на методиката в системата на физическото възпитание. Много точно е определена целта на методиката за оцеляване в кризисни ситуации като формиране на адекватна психическа, физическа, техническа и тактическа готовност. Посочени са пътища за тяхното развитие като взаимно детерминиращи се структури на готовността за оцеляване на учениците в кризисни ситуации.

Рецензираният хабилитационен труд „Формиране на адекватна готовност при ученици за оцеляване в кризисни ситуации“ е оригинален научен труд с голяма актуалност и значимост. Разработената теория и създадената методика за подготовка на учениците за оцеляване в кризисни ситуации в учебните занятия по физическо възпитание и спорт са със значим научен принос, за което ас. Тодор Маринов заслужава висока оценка.

По проблемите на оцеляването по първото тематично направление са представени 14 научни статии, които заслужават положителна оценка. При интерпретацията на ситуациите се приема постановката, че бедствията и кризите са особен вид екстремални ситуации (III.1). Експериментално е установено, че под въздействието на отрицателните фактори на екстремална ситуация по време на урок по физическо възпитание и спорт се повишава тревожността и се понижава самочувствието и общата психическа работоспособност на учениците (II.2). Критичните ситуации, рисковите фактори и кризи са разгледани в личностен и социален аспект (IV.9). Доказано е положителното въздействие на физическата активност върху усъвършенстване структурата на начините за реагиране при конфликтни ситуации (IV.3). Изследвано е положителното отражение на специализирана подготовка по самоотбрана върху стратегиите за справяне със стреса при 14-15 годишни ученици (II.7) и формиране на готовност за самоотбрана при младежи (IV.6). Експериментално е проверена надеждността на методиката за формиране на физическа готовност за оцеляване в тренировките по кунг фу при младежи в кризисни ситуации (II.6) и на ученици в екстремални ситуации (III.4). В процеса на тренировките по кунг фу на ученици е приложена специализирана методика за оцеляване, в резултат на което е формирана висока техническа и тактическа готовност за оцеляване (III.5,

6). Латералното мислене се разглежда като един от най-надеждните методи за формиране на адекватната тактическа готовност за оцеляване (II.5). Проверена е ефективността на специализирана методика върху усъвършенстване на структурата на готовността за оцеляване при 11-12 годишни ученици (IV.2). Разработени са критерии за оценка на техническата готовност на ученици в екстремална среда чрез обучение по айкидо (IV.14). Проучени са знанията на студенти, бъдещи спортни педагози за оказване на първа помощ в учебните занятия по физическо възпитание и спорт (II.2). Изведени са основните критерии за оценка на техническата готовност на ученици за действие в екстремална среда чрез обучението им по айкидо (IV.14).

По второто тематично направление „Физическо възпитание и спорт“ са представени за рецензиране 18 (54%) научни публикации. Те заслужават положителна оценка. Изследвани са промените на физическото развитие и физическата дееспособност на 10-12 годишни ученици за период от една учебна година (III.3). Разкрити са някои особености на физическата дееспособност на ученици от 5 и 6 клас от гр. София и гр. Пловдив (III.8) и е направен сравнителен анализ на дееспособността на ученици от 6 клас от гр. София и гр. Кюстендил (IV.1). Констатирана е промяната на бързината на ученици в резултат на обучението по физическо възпитание и спорт (II.4). Разкрити са особеностите на проявление на скоростно-силовите способности на момчета от 5 и 7 клас (III.7). Анализирани са основните двигателни качества на ученици, трениращи карате, таекуон-до и кунг фу. По отделни качества са разкрити достоверни разлики (IV.4). Установено е положителното въздействие на тренировките по карате върху подобряването на психическата и физическата работоспособност (IV.8). Измерена е психофизическата активност на ученици от шести клас (IV.10). Върху основата на комплексни експериментални изследвания са разкрити различни взаимовръзки между мускулната сила и гъвкавостта при жени, практикуващи йога (II.8), между психическата и физическата работоспособност при жени, трениращи футбол и ученици от прогимназиален етап на основната образователна степен (IV.5, IV.7). На базата на разкритите закономерности са разработени методи за подобряване на физическата дееспособност на ученици (III.2, III.9). Посочено е мястото на дисциплината „Физическо възпитание“ в учебните планове на НСА „Васил Левски“ от 1942 г. до 2012 г. (IV.12). Извеждат се

основните мотиви на студентите от специалност „Физическо възпитание“ за бъдещата им професионална реализация (IV.1). Посочват се и някои проблеми на физическата култура в съвременното общество (II.3). Посочва се значението на практикуването на йога за здравословния начин на живот (III.10).

Рецензираните научни трудове имат определени научни приноси за теорията и методиката на физическото възпитание и спортната подготовка. Обогатена е теорията на ситуациите. Бедствията и кризите се разглеждат като особен вид екстремалните ситуации. Разкрита е тяхната същност, идентифицирани са основните им фактори – опасност и трудност и са изведени техните интегрални функции – риск и усилие. Задълбочена е теорията за оцеляването и същността на готовността за оцеляване в бедствени и кризисни ситуации. Обогатена е концепцията за единството на психическата, физическата, техническата и тактическата готовност в структурата на готовността за оцеляване. Дефинирано е понятието „физическа готовност“. Изработени са надеждни средства и методи за формиране на адекватна готовност на ученици за оцеляване в екстремални ситуации в процеса на учебните занятия по физическо възпитание и спорт и в тренировките по кунг фу. За пръв път в методиката за формиране на тактическа готовност се включва латералното мислене. Изведени са десет критерия за оценка на техническата готовност за оцеляване на ученици в екстремална среда. Обогатена е теорията на физическата култура и е задълбочена теорията, свързана с отделните страни на двигателните способности на учениците. Изработена е експериментална методика за физическа подготовка чрез кросфит в свободното време на учениците.

При обобщаване на анализа на рецензираните научни трудове и посочените научни приноси определено може да се твърди, че ас. Тодор Маринов, доктор е специалист с висока професионална квалификация в областта на физическото възпитание и спортната подготовка. Създаденият от него научен продукт има значима стойност, както за теорията, така и за практиката. Към неговите трудове има повишен интерес. В справката са посочени 38 цитирания, едно от които в чужбина, 11 в монографични трудове, 10 в дисертации и 16 в научни статии.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На базата на положителните оценки и значимите научни приноси на представените за рецензиране трудове, както и на професионалните качества на ас. Тодор Маринов, доктор творчески да интерпретира теоретично знание, изгражда собствени оригинални концепции и създава оригинален научен продукт, който внедрява в практиката, предлагам на уважаемото научно жури да му присъди академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование: 1. Педагогически науки, професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по физическо възпитание, специалност „Физическо възпитание“ (Теория и методика на физическото възпитание).

29.06.2016 г.

гр. София

Рецензент: 

(проф. инж. Д. Кайков, дн)